

BESLUT
2016-04-11

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 26 oktober 2015

Saken

Återkrav av studiehjälp på grund av
ändrad studieomfattning

Nämndens beslut

Nämnden beslutar att återkrav inte ska ske.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

CSN beslutade den 16 september 2015 att bevilja NN studiebidrag med 3,5 månadsbelopp under höstterminen 2015. Till grund för CSN:s beslut låg skolans rapportering om att NN var registrerad att läsa tre kurser om sammanlagt 300 poäng under tiden den 3 september – den 18 december 2015.

CSN beslutade därefter att NN inte var berättigad till studiebidrag under höstterminen 2015. CSN beslutade även att återkräva 1 050 kronor som betalats ut som studiebidrag till NN den 30 september 2015. Beslutet grundades på att skolan hade rapporterat att NN var registrerad att läsa två kurser om sammanlagt 200 poäng under tiden den 3 september – den 18 december 2015.

NN överklagade beslutet och anförde i huvudsak följande. Han ansökte aldrig om studiebidrag, men fick det ändå. Han hade redan spenderat pengarna innan CSN beslutade om återkrav.

CSN överlämnade ärendet och upplyste om att CSN inte funnit skäl att ändra beslutet. På nämndens begäran kom CSN därefter in med ett yttrande och anförde bland annat följande. CSN har betalat ut studiebidrag till NN, eftersom Komvux rapporterat honom som heltidsstuderande trots att han var deltidsstuderande. Att NN fått en utbetalning som det i efterhand visat sig att han inte varit berättigad till beror således inte på något agerande från hans sida. Av utredningen framgår att NN har fått studiebidrag som han inte varit berättigad till, dvs. han har fått studiestöd felaktigt. När NN fick beslutet att han har rätt till studiehjälp fick han även information

om att han bara har rätt till studiehjälp om han studerar på heltid. CSN anser att NN borde ha insett att han inte hade rätt till studiebidraget, eftersom han inte studerade på heltid. CSN anser att myndigheten har haft fog för sitt beslut om återkrav. CSN har återkrävt beloppet med stöd av 5 kap. 1 § andra stycket andra meningen studiestödslagen. Det krävs ytterst speciella omständigheter för att besluta om eftergift. Enligt CSN:s uppfattning finns det inte några synnerliga skäl för eftergift. – CSN bifogade även ett informationsblad som även följde med beviljningsbeslutet av den 16 september 2015 med styckena "När kommer pengarna?" och "Om du skolkar" markerade.

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter i anledning av CSN:s yttrande, men han har inte hörts av.

Av utredningen i ärendet framgår bland annat att skolan skickat rapporter om NN:s studier enligt följande. Den 4 september 2015 rapporterade skolan till CSN att NN är registrerad att läsa kursen MATMAT03b om 100 poäng under tiden den 3 september – den 18 december 2015. Den 11 september 2015 rapporterade skolan att han även är registrerad att läsa kursen ENGENG07 om 100 poäng under tiden den 11 september – den 18 december 2015. Den 14 september 2015 rapporterade skolan att han även är registrerad att läsa kursen MATMAT03b under tiden den 14 september – 18 december 2015. När skolan rapporterade till CSN den 1 oktober 2015 fanns inte längre den sistnämnda kursen med i rapporteringen.

Författningsbestämmelser

Av 2 kap. 5 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att studiehjälp bara får lämnas för heltidsstudier, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver något annat.

I 2 kap. 4 § studiestödsförordningen (2000:655) anges följande. Centrala studiestödsnämnden får meddela närmare föreskrifter om vad som skall anses vara studier på heltid. Centrala studiestödsnämnden får även meddela föreskrifter om undantag från bestämmelsen i 2 kap. 5 § studiestödslagen om att studiehjälp får lämnas bara för heltidsstudier.

Av 2 kap. 2 § CSNFS 2001:6 framgår att med heltidsstudier menas att den studerande

1. studerar på heltid enligt författning eller motsvarande kursplan eller motsvarande som gäller för utbildningen, och
2. deltar i den verksamhet som ingår i utbildningen, om han eller hon inte har giltigt skäl att utebli.

Undantagen från kravet på heltidsstudier finns uppräknade i 2 kap. 3 § CSNFS 2001:6 och gäller endast om den studerande deltar i undervisningen i enlighet med hans eller hennes individuella studieplan.

Enligt 2 kap. 2 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning framgår följande. Inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna beräknas 20 verksamhetspoäng för en veckas heltidsstudier eller för validering av kunskaper av motsvarande omfattning.

Enligt 2 kap. 13 § studiestödslagen beviljas studiehjälp efter ansökan, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver något annat.

Enligt 2 kap. 28 § studiestödsförordningen får studiehjälp i form av studiebidrag för studier i Sverige lämnas utan ansökan.

I 5 kap. 1 § studiestödslagen anges framgår följande. Om en studerande har fått studiemedel felaktigt eller med för högt belopp på grund av att summan av hans eller hennes överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital enligt beslut om slutlig skatt överstigit den inkomst som lagts till grund för beräkningen av studiemedel, ska det som betalats ut för mycket krävas tillbaka. Belopp som understiger en viss gräns enligt föreskrifter som har meddelats av regeringen, ska dock inte krävas tillbaka.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket genom oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra sin uppgifts- och anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har orsakat att studiehjälp eller studiemedel lämnats felaktigt eller med för högt belopp, ska det som betalats ut för mycket krävas tillbaka. Detsamma gäller om någon på annat sätt fått studiestöd felaktigt eller med för högt belopp och insett eller borde ha insett detta.

Om det finns synnerliga skäl, får ett krav på återbetalning enligt första eller andra stycket helt eller delvis efterges.

Nämndens bedömning

I ärendet är klarlagt att NN aldrig har ansökt om studiebidrag för sina studier vid komvux under höstterminen 2015, utan att CSN beviljade honom bidraget, eftersom skolan rapporterat att han var registrerad att läsa 300 poäng under 15 veckor, motsvarande heltidsstudier. Som redovisats ovan beslutade därefter CSN, sedan skolan rapporterat att NN endast läste 200 poäng under den aktuella perioden, dels att NN inte hade rätt till studiebidrag under höstterminen, dels att han skulle betala tillbaka tidigare utbetalat studiebidrag. I sammanhanget noterar nämnden att det framstår som att skolan inledningsvis lämnat en felaktig rapport till CSN om NN:s studier, eftersom skolan rapporterat att han läser samma kurs två gånger, men med olika startdatum.

I likhet med CSN finner nämnden, mot bakgrund av det nyss sagda, att NN inte bedrivit heltidsstudier under höstterminen 2015 och att han därför inte har rätt till studiebidrag under denna period. NN har således fått studiebidrag felaktigt. Frågan är dock om NN, som CSN har funnit, insett eller borde ha insett att han fått studiebidrag felaktigt.

Av det ursprungliga beviljningsbeslutet, som alltså fattats utan en föregående ansökan, framgår inte hur många poäng skolan har rapporterat att NN ska läsa eller

under vilken tid. Vidare framgår av det till beslutet bifogade informationsbladet att CSN betalar ut studiebidrag först när skolan rapporterat att den studerande bedriver heltidsstudier. Det är, i NN:s fall, heller inte fråga om studier på ett s.k. ungdomsgymnasium där studieomfattningen får anses vara mer uppenbar för den studerande. Mot denna bakgrund finner nämnden att det, i huvudsak mot bakgrund av beviljningsbeslutets och informationsbladets utformning, inte kan anses visat att NN har insett eller borde ha insett att studiebidrag betalades ut felaktigt. Återkrav ska således inte ske.

Hans Göran Åhgren

Cecilia Hedenström

Beslut har fattats av Charlotte Waas, ordförande, Anita Enocksson, vice ordförande, Hans Göran Åhgren, direktör, samt ledamöterna Johan Borre, Hans Eklund, Eva Gullfeldt, Mikael Herjevik och Birgitta Åkerman
Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till CSN

Skiljaktig mening;

Hans Eklund och Eva Gullfeldt är av skiljaktig mening och instämmer i den bedömning som CSN har gjort.